

Starzenie się populacji jest jednym z najważniejszych procesów populacyjnych, w szczególności w gospodarkach rozwiniętych. Stały wzrost odsetka osób starszych spowodowany jest wydłużeniem oczekiwanej długości życia oraz niskim współczynnikiem dzietności. Według Światowej Organizacji Zdrowia w latach 2015-2050 udział osób w wieku powyżej 60 lat ulegnie podwojeniu. Dłuższe życie nie zawsze oznacza dłuższe życie w dobrym zdrowiu. Starsi ludzie będą coraz częściej zgłaszać różne ograniczenia funkcjonalne. Oznacza to wzrost liczby i udziału osób, które będą wymagały opieki zdrowotnej, w tym opieki długoterminowej. Opieka długoterminowa może być świadczona nieformalnie (przez rodzinę lub przyjaciół) lub formalnie (w domu lub w placówce).

Opiekę długoterminową w Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich, zapewnia najczęściej rodzina. Możliwość wsparcia osób starszych przez rodziny może się zmniejszać ze względu na zmniejszoną skłonność do tworzenia rodzin (coraz więcej osób nie wchodzi w związki, w tym małżeństwa) oraz zwiększoną niestabilność relacji (zwiększona liczba separacji czy rozwodów). Prowadzi to do wzrostu udziału osób, które mieszkają w jednoosobowych gospodarstwach domowych i które nie mogą liczyć na pomoc partnera. Taka sytuacja powoduje zwiększoną presję na zapewnienie środków publicznych do zapewnienia opieki osobom starszym.

Z perspektywy polityki społecznej kluczowe znaczenie ma efektywne i akceptowalne wykorzystanie środków publicznych na takie działania jak np. opieka długoterminowa. Ekonomiczna wycena zmian jakości życia może odegrać istotną rolę we wspomaganiu takich decyzji. Tradycyjnie analiza ekonomiczna działań dotyczących osób starszych koncentruje się na ich stanie zdrowia. W ostatnim czasie coraz powszechniej uznaje się jednak, że równie ważnymi aspektami może być zapewnienie osobom starszym osób starszym komfortu, niezależność czy interakcji społecznych.

W proponowanym projekcie chcielibyśmy skupić się na jakości życia osób starszym w szerszym ujęciu, uwzględniając różne elementy ich dobrostanu, a nie tylko aspekt zdrowotny. Chcielibyśmy zbadać stopień akceptacji różnych form opieki długoterminowej (formalnej i nieformalnej) w zależności od stanu zdrowia, statusu społecznego i finansowego osoby starszej. Interesuje nas, które formy wsparcia publicznego opieki nad osobami starszymi są postrzegane przez społeczeństwo jako sprawiedliwe. Dodatkowo planujemy sprawdzić, czy stosunek ludzi do różnych form opieki różni się w zależności od sytuacji tzn. czy rozważają oni opieką dotyczącą nieznajomych czy osób sobie bliskich (analiza różnic między altruizmem w domenie prywatnej i publicznej). Do tego badania zamierzamy wykorzystać metodę winietową (z ang. Vignette Experiment).

W drugim z planowanych badań zamierzamy wycenić korzyści z poprawy jakości opieki nad osobami starszymi finansowanymi z źródeł publicznych. Zmiany jakości życia nie znajdują bezpośredniego odzwierciedlenia w cenach rynkowych, ale nauki ekonomiczne wypracowały szereg metod szacowania wartości tzw. dóbr nierynkowych (ich jakości lub ilości) w ujęciu pieniężnym. W planowanym projekcie chcielibyśmy wykorzystać metodę Wyboru Eksperymentalnego (z ang. Discrete Choice Experiment), aby zbadać preferencje dotyczące zmian w jakości opieki ludzi starszych i ocenić społeczne korzyści płynące z tychże ulepszeń. Planujemy również połączyć wyniki obu badań (winietowego i Wyboru Eksperymentalnego), aby zbadać, jak poczucie sprawiedliwości dotyczące różnych form opieki wpływa na wycenę korzyści z poprawy jakości opieki publicznej.

Dodatkowo zamierzamy zbadać rolę emocji w wyborach ludzi dotyczących opieki długoterminowej. Temat opieki nad osobami starszymi jest rzadko poruszany w rozmowach prywatnych, co może sugerować, że temat ten wiąże się z negatywnymi emocjami. Siła emocji może mieć wpływ na racjonalność decyzji ludzi. Ponieważ większość modeli ekonomicznych opiera się na założeniu racjonalności wyborów, sposoby analizy powinny zostać dostosowane tak, aby uwzględnić różne potencjalne heurystyki (różne reguły decyzyjne osób).